

Kommun(er): samtliga i Uppsala län

Region Uppsala: Nära vård och hälsa

Fastställt av: TL HSVO genom Redaktionsrådet ViS

Datum: 2025-04-22

Samverkan mellan habilitering och förskola kring barn med autismdiagnos

Innehåll

Bakgrund	2
Syfte.....	2
Omfattning	2
Mångsidig intensiv beteendeinsats	3
Ansvar.....	3
Förskola.....	3
Habilitering.....	3
Termer och begrepp	3
Genomförande	4
Samverkan	4
Planering och utförande av insatser	4
Avvikelsehantering	5
Uppföljning.....	5
Referenser	5
Dokumenthistorik	5

Bakgrund

Riktlinjen är framtagen på uppdrag av skolchefsnätverket och tjänstemannaledningen HSVO i Uppsala län. Riktlinjen utgår från ett länsgemensamt styrdokument för samverkan och är ett komplement till lokala rutiner och hjälpredor, se [Strategi för samverkan 2024 - 2026 inom hälsa, stöd, vård och omsorg \(HSVO\) i Uppsala län \(regionuppsala.se\)](#)

Barn med autism i förskoleålder gynnas av en god samverkan mellan förskola och habilitering för att få stöd i att utveckla sina förmågor så långt som möjligt se, Barnkonventionen, [Lag \(2018:1197\) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#).

Autism är en funktionsnedsättning som påverkar barnets hela utveckling och som kännetecknas av omfattande svårigheter med kommunikation och socialt samspel, annorlunda perception samt begränsningar i beteenden och intressen.

Behovet av samverkan kring de små barnen har förtydligats 2024 i nationella riktlinjer, se [Socialstyrelsens nationella riktlinjer för adhd och autism](#).

Socialstyrelsen har en stark rekommendation att förskolebarn med autism ska erbjudas tidiga, intensiva, beteendearterade insatser. Habiliteringen i Uppsala län erbjuder sedan många år mångsidig intensiv beteendearterad insats, en insats vars förutsättning är ett nära samarbete mellan vårdnadshavare, förskola och habiliteringen

Ett välfungerande samarbete förutsätter att det finns struktur och samsyn. Samsyn handlar om att ha en gemensam bild av arbetet och bygger på tillit och förståelse mellan de professionella och samsyn kring begrepp. Denna riktlinje tydliggör styrning och struktur för att möjliggöra samsyn.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att förskolebarn med autismdiagnos får samordnade och likvärdiga insatser baserad på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet som skapar förutsättningar för barnet att tillgodogöra sig förskolans utbildning.

Målet med denna riktlinje är att tydliggöra ansvarsfördelning och möjliggöra samsyn mellan kommunala förskolor och Region Uppsalas habilitering i arbetet med att stödja barn med autismdiagnos.

Omfattning

Riktlinjen ska följas av kommunala förskolor i länets kommuner samt habiliteringen i region Uppsala. Fristående förskolor i länet rekommenderas att följa denna riktlinje.

Inom ramen för samverkan uppmuntras till att utifrån denna rutin även ta fram lokala rutiner.

Mångsidig intensiv beteendeinsats

Mångsidig intensiv beteendeinsats är en samlad insats från habiliteringen som erbjuds förskolebarn med autism och deras nätverk. Insatsen vilar på vetenskaplig grund med utgångspunkt i utvecklingspsykologi, forskning om tidig kommunikation och evidensbaserade strategier och metoder från tillämpad beteendeanalys.

Insatsen utgår ifrån individuellt utformade program som innehåller anpassningar i omgivningen och strukturerad färdighetsträning i barnets naturliga miljö, med anpassat stöd utifrån barnets behov. Tidig start och ett program som innefattar daglig färdighetsträning inom flera olika områden är framgångsfaktorer. Det övergripande målet är att öka barnets självständighet, öka barnets delaktighet i vardagliga aktiviteter och sammanhang samt ge barnet ökad livskvalitet.

Ansvar

Förskola

Förskolans ansvar är att planera för att tillgängliggöra utbildningen och ge det stöd som barnet är i behov av utifrån utbildningsuppdraget i förskolans läroplan, se [Läroplan \(Lpfö 18\) för förskolan - Skolverket](#).

I utbildningen ingår undervisning. Undervisning innebär att stimulera och utmana barnen med läroplanens mål som utgångspunkt och riktning, och syftar till utveckling och lärande hos barnen. Undervisningen ska utgå från ett innehåll som är didaktiskt planerat eller uppstår spontant eftersom barns utveckling och lärande sker hela tiden. Rektor ansvarar för att barnet får särskilt stöd på förskolan med utgångspunkt i skollag och förskolans läroplan. Utbildningen utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling får det stöd och de utmaningar de behöver. Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande, se [Skollag \(2010:800\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#).

Habilitering

Habiliteringen har utifrån hälso- och sjukvårdslagen ansvar att tillhandahålla habilitering och hjälpmedelsförsörjning, se [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#).

Habiliteringen erbjuder en rad insatser som syftar till att barn och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna uppnå bästa möjliga funktionsförmåga samt goda villkor för ett självständigt och aktivt liv. För förskolebarn med autism kan habiliteringen erbjuda en mångsidig intensiv insats som innefattar specifik utbildning (Första steget) och handledning till förskolepersonal och vårdnadshavare.

Termer och begrepp

Termer och begrepp utgår från Socialstyrelsens termbank om inte annat anges.

Avvikelse -	Händelse som medfört eller som hade kunnat medföra något oönskat.
Hälso- och Sjukvård	Åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador.
Vårdnadshavare	Förälder eller av domstol särskilt utsedd person som har att utöva vårdnaden om ett barn.

Genomförande

Samverkan

En förutsättning för att inleda samverkan kring ett barn med autism är att vårdnadshavare önskar att förskolan och habiliteringen samarbetar.

Behovet av samsyn uppstår när flera aktörer behöver samverka för att stödja ett barn och deras vårdnadshavare. Samsyn innebär inte att skillnader mellan de professionellas olika uppdrag suddas ut. Olikheter är grunden för och styrkan i samverkan och byggs genom tillit till varandras professioner och verksamhet. Samsyn handlar om att ha en gemensam förståelse för vad som blir barnets bästa och gemensamma begrepp som beskriver det. För att erhålla samsyn är det viktigt att reflektera över de olika perspektiv och begrepp som förekommer inom respektive verksamhet samt hur de kan översättas och förstås.

Samarbete mellan vårdnadshavare, förskola och habilitering är en förutsättning för framgång. Samordningsansvaret har habiliteringen och förskola. Det är viktigt att skapa samsyn, arbeta utifrån gemensamma mål och ha god kommunikation. Habiliteringen erbjuder utbildning om metoden och regelbunden handledning. Insatsen ska utvärderas regelbundet och kan pågå under flera år.

Planering och utförande av insatser

Respektive huvudman ansvarar för att säkerställa personalens behov av kompetensutveckling inom ramen för huvudmannens uppdrag.

Förskolan gör en kartläggning och upprättar en plan där barnets särskilda stödbehov och stödinsatser finns beskrivna.

Habiliteringen upprättar en vårdplan i samråd med vårdnadshavare där förutsättningar och behov för vidare utveckling beskrivs.

Det är vårdnadshavaren som godkänner vilka som ska ta del av information från respektive plan. Den samlade kunskapen om barnets behov och förutsättningar är grunden för samverkan mellan förskola och habilitering.

Habiliteringen erbjuder utbildning om autismtillstånd och inlärningsstrategier och/eller handledning till förskolans personal utifrån barnets autismdiagnos och

förskolepersonalens förkunskaper. Rektor avgör om och vilken personal som ska delta i erbjuden utbildning och/eller handledning.

Avvikelsehantering

Syftet med avvikelsehanteringen är att upptäcka eventuella brister och förbättra processer i samverkan mellan huvudmännen så att risker kan förebyggas och negativa händelser förhindras oavsett orsak. Kontinuerlig analys av avvikelserna ska utföras och användas för systematiskt förbättringsarbete samt utgöra grund för lärande och kunskapsutveckling i samverkan. Som stöd för avvikelsehantering finns en länsgemensam riktlinje framtagen, se [Avvikelsehantering i samverkan \(docplus\)](#).

Uppföljning

Uppföljning sker vartannat år i samband med revidering och innefattar inhämtande av synpunkter från berörda verksamheter.

Referenser

[Strategi för samverkan 2024 - 2026 inom hälsa, stöd, vård och omsorg \(HSVO\) i Uppsala län \(regionuppsala.se\)](#)

[Förskolans läroplan Lpfö 18, Ladda ned publikation - Skolverket](#)

[Skollag \(2010:800\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Dokumenthistorik

2019-11-19 Rutin framtagen på uppdrag av skolchefsnätverket och tjänstemannaledningen HSVO i Uppsala län.

2025- 03-14 Dokumentet har reviderats genomgripande och tidigare bilaga om Nätverksforum har tagits bort eftersom forumets roll är inaktuell. Roller och ansvar har tydliggjorts samt att dokumentet gäller samtliga kommuner i länet och Region Uppsalas habilitering.